

Sammanfattning

Placeringstillgångarnas belopp, allokering och avkastning i slutet av det tredje kvartalet år 2013

1. Placeringsbeståndet har utvecklats exemplariskt – vi närmar oss 160 miljarder euro

Arbetspensionsförsäkrarnas sammanlagda placeringsbestånd uppgick i slutet av september 2013 till 158,4 miljarder euro. Från situationen i slutet av fjolåret har beståndet ökat med 8,8 miljarder euro och från utgången av juni 2013 med 4,7 miljarder euro. Ökningen av beståndet i euro har under årets första nio månader varit raskare än den genomsnittliga årliga tillväxttakten för beståndet – 7,9 miljarder euro – under de senaste tio åren (2003–2012).

På utvecklingen av det totala beståndet inverkar såväl intäkterna av placeringsverksamheten som pensionsavgifterna. Med pensionsavgifterna finansieras pensionerna för dem som nu åtnjuter pension. Återstoden av pensionsavgifterna fonderas och placeras, så att pensionsavgifterna i framtiden kan hållas på en lägre nivå jämfört med ett system, där denna placeringsverksamhet inte skulle utövas alls. Av ökningen av det totala beståndet från början av året till slutet av september – 8,8 miljarder euro – härrör grovt räknat över 90 procent från intäkterna av placeringsverksamheten och knappt 10 procent från pensionsavgifterna.

Under det tredje kvartalet år 2013 ökade placeringsbeståndet jämnt hos alla grupper av arbetspensionssammanslutningar (pensionsförsäkringsbolagen, pensionsförsäkrarna inom den offentliga sektorn, pensionsstiftelserna och -kassorna samt de särskilda pensionsanstalterna SPK och LPA). En likadan utveckling syntes i synnerhet i gruppernas inbördes, relativa andelar, där det endast skedde en förskjutning på 0,2 procentenheter från pensionsförsäkringsbolagen till pensionsförsäkrarna inom den offentliga sektorn. Den jämna trenden syns rentav ännu tydligare då man ser på utvecklingen från början av år 2013 till utgången av september 2013: andelen för pensionsförsäkrarna inom den offentliga sektorn minskade med 0,1 procentenheter medan pensionsförsäkringsbolagens andel ökade i motsvarande mån.

2. Mer aktier, mindre ränteplaceringar och oförändrade fastigheter

Huvudfördelningen av placeringsbeståndet för branschen som helhet var i slutet av september 2013 följande: aktieplaceringar och aktierelaterade placeringar 45,3 procent (EUR 71,8 miljarder), ränteplaceringar 44,2 procent (EUR 69,9 miljarder) samt fastighetsplaceringar 10,5 procent (EUR 16,7 miljarder). Den största förändringen i vikterna för branschens huvudsakliga placeringsklasser under kvartal tre var ökningen av allokeringen i aktieplaceringar och aktierelaterade placeringar med 1,4 procentenheter. Denna förändring motsvarades av minskningen av allokeringen i ränte- och fastighetsplaceringar med 1,1 respektive 0,3 procentenheter.

2.1 Den goda utvecklingen på marknaden och tilläggsförvärven ökade aktieplaceringarna och de aktierelaterade placeringarna

Bakom ökningen av den breda aktieallokeringen inom hela branschen (EUR 4,2 miljarder) inverkar såväl den goda utvecklingen på aktiemarknaden (EUR 2,9 miljarder) som det faktum att tilläggsförvärven (EUR 1,3 miljarder) var större än avyttringarna. Den breda aktieallokeringen omfattar också hedgefondplaceringar, där ökningen av innehavet varit en klar trend under 2013.

I slutet av september 2013 uppgick hedgefondplaceringarna till 8,7 miljarder euro eller 5,5 procent. Placeringsklassen har under nio månader utökat med två miljarder euro, dvs. en procentenhet. Till ökningen av hedgefondplaceringarna torde å ena sidan ha bidragit den rådande placeringsomgivningen, där det är svårt att få avkastning på ränteplaceringar, och å andra sidan behovet att uppnå en bättre diversifiering av portföljen och en mindre avhängighet av kursutvecklingen för noterade aktier.

2.2 Den stigande räntenivån minskade placeringarna i masskuldebrev

Ränteplaceringarnas relativa andel av hela placeringsbeståndet minskade med 1,1 procentenheter. Placeringsklassen växte emellertid mätt i euro med 0,3 miljarder euro, då penningmarknadsplaceringarna ökade med 0,7 miljarder euro. För övriga ränteplaceringar, såväl masskuldebrev som lån, minskade bestånden. Beståndet av masskuldebrev krympte med 0,2 miljarder euro, även om nya förvärv som översteg avyttringarna gjordes för 0,3 miljarder euro.

Minskningen av masskuldebrevsbeståndet har sin förklaring i uppgången i räntenivån i maj–augusti. Då räntenivån stiger, sjunker priset på räntepapper. För ränteplaceringarna innebär denna prisnedgång ett lägre marknadsvärde på ränteportföljen och en minskad ränteallokering. En del av placeringarna reagerar på uppgången i räntenivån med att reducera sin ränteallokering. Reducerarna väntar sig att räntenivån ska fortsätta att stiga. Den andra delen av placeringarna ser i de förmånligare priserna ett bra tillfälle att skaffa nya ränteplaceringar till portföljen. Dessa båda placeringssyner har också varit representerade bland arbetspensionsförsäkrarna. Därtill har synen hos de enskilda aktörerna kunna förändras även mycket under årets tredje kvartal, eftersom utvecklingen av räntenivån varit mycket tudelad: uppgång i juli–augusti och nedgång i september.

2.3 Lånebestånden fortsätter att krympa

Utvecklingen av pensionsförsäkringsbolagens nya placeringslån och ArPL-återlån har under de första nio månaderna av 2013 varit något maktigare än åren 2011 och 2012. Det sammanlagda beloppet nya lån under årets tre första kvartal är det näst minsta under perioden 2004–2013. Pensionsförsäkringsbolagens placeringslånebestånd minskade med 0,1 miljarder euro under det tredje kvartalet. ArPL-återlånebeståndet minskade i sin tur med 0,3 miljarder euro under motsvarande period. Totalt har dessa lånebestånd minskat med 1,1 miljarder euro under de tre första kvartalen i år. I ljuset av dessa uppgifter verkar det som om företagen inte skulle ha några större problem vad beträffar tillgången på finansiering.

3. Kvartal tre en uppföljning av kvartal två: mot inhemska objekt

Utvecklingen i den regionala fördelningen av placeringarna fortsatte under det tredje kvartalet i samma spår som under kvartal två: andelen för inhemska placeringar steg. Det tredje kvartalet ökade placeringarna i Finland med 0,4 procentenheter eller 2,1 miljarder euro. Placeringarna i andra geografiska områden ökade likaså mätt i euro: euroområdet (exkl. Finland) +EUR 0,6 miljarder och i synnerhet objekt utanför euroområdet +EUR 1,9 miljarder. De relativa andelarna för dessa områden sjönk emellertid i och med att Finlands andel ökade.

4. Bättre placeringsintäkter under årets lopp

I slutet av september erhöles avkastningsuppgifterna för de åtta största arbetspensionsförsäkrarna, vars sammanlagda placeringsbestånd utgör cirka 94 procent av hela arbetspensionsbranschens placeringsbestånd. På basis av dessa avkastningsuppgifter har arbetspensionsförsäkrarna lyckats bra i sin placeringsverksamhet under 2013. Den bästa genomsnittliga avkastningsprocenten per grupp erhöles på aktieplaceringar och i synnerhet på

noterade aktieplaceringar. I den mer anspråkslösa avkastningsprocenten på ränteplaceringar syns den uppgång i räntenivån som började i slutet av våren för att avstanna i början av hösten. Från årets början till utgången av september var den genomsnittliga totala avkastningen för de åtta största arbetspensionsförsäkrarna 5,2 procent. För de två största arbetspensionsförsäkrarna inom den offentliga sektorn var den genomsnittliga totala avkastningen 4,6 procent och för de sex största arbetspensionsbolagen 5,5 procent. Pensionsförsäkrarna inom den privata sektorn måste uppfylla nationella solvenskrav. Pensionsförsäkrarna inom den offentliga sektorn berörs inte av solvensregleringen.

Avkastningsutvecklingen har förbättrats efter svackan under årets andra kvartal. Den goda avkastningen syns också på lång sikt. Den genomsnittliga årliga realavkastningen för hela branschen är 4,0 procent räknat från början av år 1997 till utgången av 2013 års tredje kvartal. För arbetspensionsbolagen är motsvarande avkastningsprocent 3,8 procent och för pensionsförsäkrarna inom den offentliga sektorn 4,2 procent. Pensionsskyddscentralen använder i sin baskalkyl som en antagen realavkastning på lång sikt 3,5 procent.

5. Försiktig ljusning i sikte

Grunden för utvecklingen av realekonomin har stärkts under innevarande år. En stärkning av den ekonomiska tillväxtbasen kommer emellertid ännu att dröja. Vi står inför en tid, när centralbankerna måste börja trappa ned omfattningen av sina stimulansprogram. Uppgiften är krävande – man måste få finansmarknaden att lita på sin förmåga att reda sig i fortsättningen, utan hjälp av dessa enorma stimulansåtgärder. Vägen kommer troligtvis också att kantas av svagare stunder, men utgångsläget för en bättre realekonomi ter sig nu kanske rentav ljusare än på långa tider. I de ekonomiska siffrorna för resten av året – bl.a. sysselsättningen, den ekonomiska tillväxten, industriproduktionen och förtroendet – söker vi nu belägg för en fortsatt positiv utvecklingstrend.